

Tvornica kulture KRITIČAR JUTARNJEG O ZAGREBAČKOM NASTUPU KULTNOG BENDA

Laibachova opomena o mogućem smaku svijeta

Provokativni sastav iskazao je nevjerojatnu glazbenu širinu i dubinu, a 22. listopada u Lisinskom će predstaviti i simfonijsko djelo "Alamut"

ALEKSANDAR DRAGAŠ

Takva su vremena da je staru hipijevsku poruku "vodimo ljubav, a ne rat" počeo širiti Laibach, i to u revolucionarnoj formi ukusno stilizirane electro-country skladbe "Love Is Still Alive". Bizarno jest da Laibach izvodi country, k tome Milan Frasa s bijelim kaubojskim Stetson šeširov povrh prepoznatljive crne kape, a jednako je bizarno i da je "Love Is A Still Alive" u osam verzija, baš kao na istoimenom EP-u, tvorila prvi dio koncerta u rasprodanjoj Tvornici kulture. Do sadno? Nimalo, jer Laibach je kroz te i takve verzije pjesme "Love Is Still Alive", superiorno izvedene u Tvornici tijekom 40 minuta, country proširio do neslučenih granica žanra. Zgromio me malj rudara iz Trbovlja ako "Love Is Still Alive" ne bi mogla, pa i trebala biti nominirana za Grammy i u kategoriji najbolje country pjesme i u kategoriji najbolje skladbe elektroničke glazbe. Između ta dva pola vjesti glazbenici Laibacha, većim dijelom čak bez Milana Frasa i švedske pjevačice, inače kantautorice Marine Mártensson koja je s početka izvrsno odigrala ulogu "kaubojke Rajke" (ako se netko sjeća Plave trave zaborava), elegantno su "Love Is Still Alive" promicali i u psihodeliju, Krautrock, surf-rock i electro-pop.

Reminiscencije

Verzija "Uranus, Prolectin" podsjetila me i na prvi nastup Public Service Broadcastinga u Tvornici, nakon premijere na INmusicu, ali i na nedavnu suitu "Ber-

U osam verzija pjesme "Love Is Still Alive" Laibach je country proširio do neslučenih granica žanra

lin: Die Sinfonie der Großstadt" grupe Chui, inačica "Jupiter, Tristitia" na Angela Badalamenti ja kad je radio za Davida Lyncha, a "Mercury, Dopamine" zvučala je kao da je Kraftwerk obradio neku nepoznatu pjesmu Johnnyja Casha u čijoj osnovnoj izvedbi uz Leonarda Cohena gostuje Tammy Wynette. Usput, podsjetila me "Love Is Still Alive" i na albume "The King & I" i "Stars & Hank Forever" na kojima su The Residents obrađivali Elvisa Pres-

sleyja i Hanka Williamsa te na njihov "Buckaroo Blues". Laibachova electro-country suita o potrazi za novim planetom nakon smaka svijeta, barem onako kako ih je doživio autor ovog teksta koji podjednako voli i Johnnyja Casha i Kraftwerk, na momente je zvučala pastoralno. Čak i utješno, ako sve ode k vragu kao što je sugerirao drugi, "apokaliptični" dio koncerta Laibacha.

Putin na ekranu

Mozda nježno "postapokaliptično" surfanje po svemiru uz electro-country nije logično izvesti prije "apokaliptičnog" dijela koncerta nakraćenog brutalnim udarima onoga s čime je Laibach ranih 80-ih stupio na scenu kao jedan od globalno najprovokantnijih sastava u povijesti popu-

larne glazbe, ali ima smisla. Nažalost, još smo daleko od toga da možemo odjezdi na neki drugi planet, a ovaj jedini efikasno razaramo, ako treba i krvavim ratom u Ukrajini u koju Laibach na kraju nisu bili dobrodošli. Bedasto jer na koncu je bilo posve razvidno, uz fascinantnu obradu "The Future" Leonarda Cohena s porukom "vratite mi Berlinski zid" i "Sympathy For The Devil" Rolling Stonesa uz koju nam se s ekrana cerio Putin, tko je Sotona i što donosi "vrući" namjesto "hladnog rata". To je bio bis, dovršen s bondovski postavljenom temom iz filma "Iron Sky - The Coming Race" o nacistima s tamne strane Mjeseca. Prije toga, "njemački" dio drugog dijela koncerta s interesantnim prog-rock interpolacijama u industrial-rock kao

laibachovski "brand" sastojao se od "Ordnung und Disziplin" i "Ich bin der Engel der Verzweiflung" iz muzikla "Wir sind das Volk" na tekstone velikog istočnjemajčtog pisca Heintera Müllera, teutonski teških i mračnih "Das Nachtlid I" i "Als Geist" s albuma "Also Sprach Zaratustra" za istoimenu kazališnu produkciju Matjaža Bergera te zastrašujuće "Gluck Aui!" s albuma "The Sketches Of The Red District". Sve su novijeg datuma postanka, a uživo su efektno opominjale do kakvih strahota i genocida može dovesti slijepe vjerovanje vodi i podložnost totalitarizmu, pogotovo nacizmu i fašizmu.

Drugi dio tog "apokaliptičnog" dijela koncerta Laibacha - iza čijih glazbenih i konceptualnih ideja i dalje stoji Jani Novak koji je

U bivšoj Jugoslaviji na Laibach se pogrešno gledalo kao na antikomunističke i neonacističke vragove

uz projektore pomno nadzirao nastup, ali teško biste ga prepoznali s marksovskom bradom ako ga poput autora ovih redaka ne poznajete godinama - mogli bismo nazvati i "slovenskim" i antifašističkim. Uz jezovitu "Lepo-krasno" sa "Sketches Of The Red District" i fascinantne "revisited" verzije starih "Smrt za smrt", "Krvava gruda-plodna zemlja" s "partizanskim" litografijama na ekranu i "Ti, ki izzivaš" bilo je posve jasno koliko se Laibach pogrešno iščitavalo tijekom prve polovine 80-ih, ne samo u bivšoj Jugoslaviji koja je u njima vidjela antikomunističke i neonacističke vragove. Vrteći taj film unatrag, prisjetio sam se i "skandaloznog" koncerta Laibacha s projekcijama pornofilmića i Tita, održanog prije točno 40 godina u nekadašnjem RANS-u "Moša Pijade", današnjoj dvorani Boogaloo. Jedan od najvažnijih koncerata kojem sam prisustvovao, a koji je tada bio uklopljen u tadašnji program Muzičkog biennale Zagreb. Danas, nažalost, nikome nije palo na pamet da ovaj koncert slovenskih, svjetski važnih pionira industrijske (i elektroničke) glazbe uklopi u ovogodišnji program MBZ-a. Em je atraktivan, em širi granice suvremene glazbe, em je konceptualan i sjajno osmišljen, a moglo se njime obilježiti i 40 godina onog povijesno važnog nastupa Laibacha u "Moši".

Nova skladba

Srećom, za ovakve događaje - kad neće MBZ već godinama začahren u prehermetične forme - imamo agenciju LAA i Tvornicu kulture koju smo napustili uz novu skladbu Laibacha, gotovo pa R&B baladu "The Engine Of Survival" kao opomenu da na Zemlji još nemamo stroj za preživljavanje homo sapiensa. Laibach je u Tvornici iskazao nevjerojatnu glazbenu širinu i dubinu, a 22. listopada u "Lisinskom" predstaviti će i simfonijsko djelo "Alamut" o "radikalnom političkom i religijskom nihilizmu", utemeljeno na "povijesnim događajima iz Perzije u 11. stoljeću kako ih je u svojoj knjizi opisao slovenski književnik Vladimir Bartol". □

KADROVIRANJA U METROPOLI

NAKON SMJENE SIRIŠČEVIĆA RASPISAN NATJEČAJ ZA RAVNATELJA LISINSKOG

Upravno vijeće je 11. travnja raspisalo javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja ili ravnateljice Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog nakon što je s te dužnosti nedavno smijenjen Dražen Sirišćević. Za ravnatelja Lisinskog može se imenovati osoba koja ispunjava sljedeće uvjete: završen diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ili s njim izjednačeni studij, koja se odlikuje stručnim, radnim i organizacijskim sposobnostima, koja ima pet

Kandidati trebaju u prijavi priložiti svoj četverogodišnji program rada i razvitka Dvorane

godina rada u kulturi i protiv koje se ne vodi kazneni postupak. Ravnatelj se imenuje na četiri godine na temelju predložena četverogodišnjeg programa rada i razvitka Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog koji se obvezno prilaze uz prijavu na javni natječaj. Sirišćević je bio ravnatelj KD-a Lisinski 14 godina. Zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević je kao razlog njegove smjene naveo nepođenošne pisanog izvješća o radu, izvođenje radova unutar dvorane bez suglasnosti konzervatora i netransparentnu podjelu ulaznica. □ Ins

32. muzički biennale

Avangarda nema više što rušiti, sad je sve na talentu autora

Oduševljenje dijela publike izazvale su uvodna i završna skladba koncerta "Making of - intimacy" Clemensa Gadenstättera i "L'oeil du cyclone" Tristana Muralla. Obje su silno zaposlile orkestar, dirigenta Pascala Rophéa i dva solista virtuoza, flautista Karl-Heinza Schütza i pijanista François-Frédérica Guya

je bilo naše skladateljice Mirele Ivičević i praizvedbe njenih kratkih "How to Fly" I i II za trubu i orgulje. "Jedno jutro kraljica se probudila i rekla: želim letjeti. Od dubine crvene do ljubičastih visina. I znala je koga zvati", kaže autorica. Dozvala je orgulje Urše Ljuban i trubu Ivana Đuzela stvorivši prekrasno zvučeći dijalog doista raznolikih boja, pomalo mističan u oštini i mekoći zvuka, s pravim faktorom iznenađenja. Zadržala je pozornost od početka do kraja dviju posve posebnih skladbi.

Isto se dogodilo i pri slušnju gotovo desetljeće starog djela "Likovi i pluhe" Davorina Kempfa. Inspirirana slikarstvom Pieta Mondriana u blagom mahlerovskom ugođaju, Kempfova skladba ogleđni je primjer suvremene glazbe koja ne zastarijeva. Možda nije eksplicitno bijenalaska (ma što to značilo), ali je zato lijepa, bogata zvukom, prava legitimacija pokojnoga autora velikoga talenta i znanja.

Dugo i predvidivo

Oduševljenje dijela publike izazvale su uvodna i završna skladba koncerta "Making of - intimacy" Clemensa Gadenstättera i "L'oeil du cyclone" Tristana Muralla. Obje su silno zaposlile Orkestar, dirigenta Pascala Rophéa i dva solista virtuoza, najprije flautista Karl-Heinza Schütza a zatim i pijanista François-Frédérica Guya. Prva kao bijenalaska praizvedba, druga iz 2021., obje trajanjem dugocasne a sadržajem predvidive, nisu me se, osim izvedbom, naročito dojmile. Mnogo je vode proteklo otkako su se pojavila pretenciozna djela čiji je pisani komentar zanimljiviji od glazbe. Voda iz klavira u bijenalskim počecima davnog je iscurila! □

Koncert Simfonijskog orkestra HRT-a pokazao bi se programski pomalo oportunistički da nije bilo praizvedbi skladateljice Mirele Ivičević

Jagoda Martinčević

Suvremena ili avangardna - pitalice su koje bi trebale odrediti glazbu našega doba. No, jesu li to i danas u vremenu kada se odvija 32. Zagrebački muzički biennale?

Naime avangarde koja bi nešto novo predvodila rušeći staro više nema jer se nema ni što rušiti. A suvremena je utoliko što nastaje u paralelizmu sadašnjeg trenutka i stvaralackih kao i primalackih senzora.

Kakva je dakle? Šarena rekla bih, nakon što je prevalila put od daleke 1961. kada je MBZ ustoličen. Osvojevši apsolutnu slobodu izričaja, od ekscesa ulijevanja vode u klavir do golemih pomaka u stvarnim akustičkim senzacijama, glazba se pomicala u novim iskustvima, a današnja je definitivno rezultat isključivo autorškoga talenta s eksperimentom ili bez njega. Koga zanima taj će je slušati, oni drugi sigurno neće, a da ima kritične mase znatizeljnih, pokazao je inaguralni koncert ovog bijenalskog izdanja 13. travnja u Lisinskom.

Mističan dijalog

Složen po principu "malo novog malo starog", koncert Simfonijskoga orkestra Hrvatske radio-televizije pokazao bi se programski pomalo oportunistički da ni-

Vješti glazbenici Laibacha elegantno su "Love Is Still Alive" promicali u psihodeliju, Krautrock, surf-rock i electro-pop u prvom dijelu koncerta u Tvornici

